

PODDEN

Let's talk rubbish!

Hej lärare!

Vad roligt att du är intresserad av att prata miljö med dina elever! I säsong 1 av vår podcast *Let's Talk Rubbish* tar vi oss uppför avfallstrappan, ett steg i taget. I dagens avsnitt börjar vi från början med att titta närmare på sophistorien och våra soptippar, eller deponier, som vi säger på avfallsspråk.

I den här lärarhandledningen hittar du dels ett förberedelsematerial till avsnittet för att eleverna ska kunna ta till sig innehållet i podden bättre, dels ett uppföljningsmaterial om ni vill fördjupa er i ämnet efteråt. Det finns både uppgifter som är riktade mot elever i år F-3 och uppgifter för elever i år 4-6. Det är fritt fram att använda materialet så som det passar dig bäst!

Vi bifogar också två olika hörförståelseuppgifter med förslag till facit som ni kan använda medan ni lyssnar, en lite enklare och en lite svårare. De kan till exempel användas för att hålla fokus, öva anteckningsteknik eller som rena hörförståelseövningar.

Trevlig lyssning önskar
Miljöinformatörerna på VafabMiljö

TIPS!
DELA GÄRNA MATERIALET
MED DINA KOLLEGOR,
(FRI KOPIERING)
DU HITTAR ALLT HÄR

VafabMiljö
Gasverksgatan 7
721 05 Västerås

Besök oss även på vafabmiljo.se

VafabMiljö

Lärarhandledning till avsnitt

S1E01

av podden **LET'S TALK RUBBISH**

INNEHÅLL

Förberedelsematerial

- Ordlista
- Diskussionsfrågor

Hörförståelse

- Nivå: lättare
Facit
- Nivå: svårare
Facit

Uppföljningsmaterial

- Utmaningen
- Livet på tippen
år F-3
- Avfallstrappan
år 4-6

OM AVSNITTET

Tema: Deponi

Innehåll: Det här avsnittet handlar om deponier, alltså soptippar. I den första delen av avsnittet (0-9:30 min) sammanfattar vi sophistorien i ett poddquiz. I den andra delen (9:30-21:45) får vi sedan besök av vår kollega Gunnar som har besökt soptippar runtom i världen och som avslöjar en stor skillnad mellan soptippar i Brasilien jämfört med Sverige. Vi skickar också med en utmaning till dig som lyssnar. Mycket nöje!

Koppling till Lgr11: Den här podcasten handlar om avfallstrappan. Avfallstrappan är en modell för hur vi kan arbeta med sophanteringen för att nå ett mer hållbart samhälle. Målet är att spara på jordens resurser, samtidigt som vi vill ha en ren miljö, och då gäller det att vi gör bra saker av vårt skräp. Det här avsnittet och de olika övningarna i lärarhandledningen kan kopplas till ämnena svenska och SO.

Programledarna: Vi som ligger bakom podden heter Linda Holtby, Natalie Löfgren och Kaj Wallin och vi arbetar som miljöinformatörer på VafabMiljö. Vill du ställa frågor, bolla idéer eller boka oss för en miljöföreläsning når du oss på skolinfo@vafabmiljo.se

ORDLISTA

Kika gärna på orden tillsammans innan ni lyssnar på avsnittet.

Asbest	Ett ämne som förr i tiden användes i till exempel golv och väggar och som är farligt för människor när det går sönder.
Avfall	Ett annat ord för sopor.
Avfallshantering	Att ta hand om sitt avfall, alltså sina sopor.
Deponi	Ett annat ord för soptipp.
Föroreningar	Ämnen som finns i till exempel vatten eller luft som är skadliga för människor och miljö.
Konsumtion	Att köpa varor och tjänster.
Köpstopp	Att göra ett aktivt val att inte handla något, ett stopp för nya inköp.

DISKUTERA

- ✓ Var ligger din närmaste deponi?
- ✓ Hur tror du att det ser ut där?
- ✓ Vilka sopor tror du att vi slänger på deponin idag?
- ✓ I klippen "Linda och Kaj på tippen" får du se hur det ser ut på våra deponier, som ligger på Gryta Avfallsanläggning i Västerås. Ser det ut som du hade föreställt dig?

HÖRFÖRSTÅELSE

Nivå: Lättare

Uppgift: Lyssna på podden *Let's talk rubbish S1E01* del 2 (starta vid 9:30) och svara på frågorna

1. Nämn en sak som slängdes på soptippen när Kaj började jobba där på 1980-talet.

.....

2. Nämn en sak som vi slänger vi på soptippen idag.

.....

3. Nämn en skillnad mellan soptippar i Sverige och Brasilien.

.....

.....

.....

4. Finns det många hockeyklubbor på soptipparna i Kanada?

.....

5. Var ligger världens största soptipp?

.....

6. Vad kan du göra idag på den gamla tippen där Linda bor?

.....

Kaj,
Miljöinformatör
på VafabMiljö:
*Förr slängde vi allt
möjligt på tippen!*

FACIT

Nivå: Lättare

- 1. Nämn en sak som slängdes på soptippen när Kaj började jobba där på 1980-talet.**

Välj ett av dessa:

Batterier

Bensin och diesel

Bilar

En elefant

- 2. Nämn en sak som vi slänger vi på soptippen idag.**

Välj en av dessa:

Asbest

Glasull (isolering)

- 3. 3. Nämn en skillnad mellan soptippar i Sverige och Brasilien.**

Människor bor och arbetar på soptipparna i Brasilien. Det får man inte göra i Sverige.

- 4. Finns det många hockeyklubbor på soptipparna i Kanada?**

Nej

- 5. Var ligger världens största soptipp?**

Utanför Las Vegas (USA)

- 6. Vad kan du göra idag på den gamla tippen där Linda bor?**

Välj en av dessa

Åka skidor

Åka pulka

HÖRFÖRSTÅELSE

Nivå: Svårare

Uppgift: Lyssna på podden *Let's talk rubbish S1E01* del 2 (starta vid 9:30) och svara på frågorna

1. Nämn två överraskande saker som slängdes på soptippen när Kaj började jobba där på 1980-talet.
2. Vad lägger vi på deponi idag?
3. Hur många kilo lägger vi i Sverige på deponi per person och år?
4. Vad är snittet i Europa?
5. Vad drar du för slutsats när du jämför Sverige med Europasnittet?
6. Nämn en skillnad mellan soptippar i Sverige och Brasilien.
7. Var ligger världens största soptipp?
8. Vad kan du göra idag på den gamla tippen där Linda bor?

**Kaj, Miljöinformatör
på VafabMiljö:**

*Förr slängde vi allt
möjligt på tippen!*

FACIT

Nivå: Svårare

- 1. Nämn två överraskande saker som slängdes på soptippen när Kaj började jobba på tippen på 1980-talet.**

Välj två av dessa:

Batterier

Bensin och diesel

Bilar

En elefant

- 2. Vad lägger vi på deponi idag?**

Asbest

Glasull (isolering)

- 3. Hur många kilo lägger vi i Sverige på deponi per person och år?**

Cirka 4 kg per person och år

- 4. Vad är snittet i Europa?**

Cirka 120 kg per person och år

- 5. Vad drar du för slutsats när du jämför Sverige med Europasnittet?**

Att vi i Sverige lägger väldigt lite på deponi. Vi är väldigt duktiga på avfallshantering.

- 6. Nämn en skillnad mellan soptippar i Sverige och Brasilien.**

Människor bor och arbetar på soptipparna i Brasilien. Det får man inte göra i Sverige.

- 7. Var ligger världens största soptipp?**

Utanför Las Vegas (USA)

- 8. Vad kan du göra idag på den gamla tippen där Linda bor?**

Åka skidor

Åka pulka

UPPFÖLJNINGSMATERIAL

DISKUTERA

- ✓ Vad lärde du dig när du lyssnade på podden? Berätta!
- ✓ Finns det något mer du skulle vilja veta om soptippar? Om ja, vad? Ta reda på mer.
- ✓ Och du! Om din lärare inte vet svaret får du gärna skicka ett mejl till oss miljöinformatörer på skolinfo@vafabmiljo.se
Vi svarar gärna på dina frågor!

UTMANINGEN!

Fem (!) dagars köpstopp

Vår utmaning till dig är att inte handla något på fem dagar. Hur känns det att avstå från biobesök, lördagsgodis eller något annat du (eller din vårdnadshavare) vanligtvis skulle betala för? Är det lätt? Svårt? Roligt? Eller något annat?

Vi är oerhört nyfikna på att få veta hur du upplevde dina fem dagar utan att få köpa något. Skicka gärna ett mejl till oss på skolinfo@vafabmiljo.se och berätta!

Vill du hellre skriva brev kan du skicka det till:

Kaj och Linda
VafabMiljö
Gasverksgatan 7
Box 140
721 05 Västerås

Lycka till!

**Linda, Miljöinformatör
på VafabMiljö:**

*När du blir medveten om
dina vanor blir det lättare
att fatta hållbara beslut.
Jag brukar fråga mig själv:
"Är det här något jag bara
VILL HA eller är det något
jag faktiskt BEHÖVER?"*

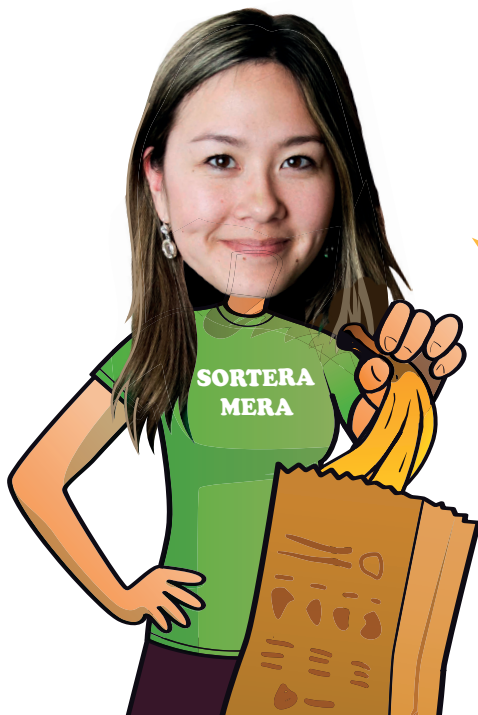

ÅR F-3

UPPGIFT: LIVET PÅ EN SOPTIPP

I Brasilien bor det människor på soptippen.

Varför gör de det, tror du? Hur ser det ut där de bor? Rita eller skriv.

**Natalie, Miljöinformatör
på VafabMiljö:**

*Tänk vad livet kan se
olika ut beroende på var
vi växer upp. I Brasilien
finns det barn som både
bor och arbetar på sop-
tippen, sida vid sida med
sina föräldrar.*

ÅR 4-6

UPPGIFT: AVFALLSTRAPPAN

Den här podden handlar om avfallstrappan. Avfallstrappan är en modell för hur vi kan arbeta med sophantering för att nå ett mer hållbart samhälle. Målet är att spara på jordens resurser, samtidigt som vi vill ha en ren miljö, och då gäller det att vi gör bra saker av vårt skräp istället för att lägga det på hög.

UPPGIFT: TITTA NÄRMARE PÅ AVFALLSTRAPPAN

- ✓ Titta på filmen om avfallstrappan med Kaj och Natalie, scanna QR-koden eller använd denna sökväg:
vafabmiljo.se/skolinfo/larare/film/film-for-ar-4-6/

- ✓ Rita upp avfallstrappan på ett papper
- ✓ Förklara orden: deponera, energiutvinna, återvinna, återanvända och minimera

DISKUTERA

Idag slänger svenskarna saker som aldrig förr, i snitt hela 500 kg per person och år.

- ✓ På vilket sätt hänger mängden avfall ihop med vår konsumtion?
- ✓ Varför tror du att människor var bättre på att lappa, laga och ta hand om sina saker förut?
- ✓ Vad tycker du att vi ska göra för att hamna högre upp i avfallstrappan och sluta kasta så mycket?

